

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 270

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : tmnpke@culture.gr

ΠΡΟΣ: **Βουλή των Ελλήνων**
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Μάνο Κόνσολα

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 5419/25.4.2018 Ερώτηση με θέμα:
«Χρηματοδότηση των έργων αποκατάστασης των ζημιών που προκλήθηκαν από τους σεισμούς στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία της Κω»

Σε απάντηση της με αριθμ. Πρωτοκόλλου 5419/25.4.2018 Ερώτησης του Βουλευτή κ. Μάνου Κόνσολα και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Μετά τον σεισμό της 21^{ης} Ιουλίου 2017 που έλαβε χώρα στην νήσο Κω, η Εφορεία Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου κλήθηκε να αντιμετωπίσει τις εκτενέστερες ζημιές που υπέστησαν τα μνημεία αρμοδιότητάς της. Από την επόμενη μέρα πραγματοποιήθηκαν αυτοψίες από την Προϊσταμένη και στελέχη της ΕΦΑ Δωδεκανήσου, καθώς και από τις συναρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Οι αυτοψίες πραγματοποιήθηκαν σε μνημεία που βρίσκονται στο κέντρο της πόλης και συγκεκριμένα στον αρχαιολογικό χώρο της συνοικίας Λιμένος - Αγοράς που περιλαμβάνει τη Μεσαιωνική οχύρωση και στο Κάστρο της Νερατζιάς, καθώς και στο κοιμητήριο της πόλης.

Αμέσως μετά τις αρχικές ενημερωτικές αναφορές στις Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, συντάχθηκε κατάλογος των πληγέντων μνημείων με φωτογραφίες και σύντομη περιγραφή του εύρους των ζημιών και συνοπτικός προϋπολογισμός του κόστους αποκατάστασης (ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΔΑΔΩΔ/ΤΠΚΑΧΜΑΕΜ/323917/210550/7874/1064/11.8.2017) και εκθέσεις αυτοψιών των συντηρητών της Εφορείας για τη κατάσταση διατήρησης των εκθεμάτων στο Αρχαιολογικό Μουσείο και στη Casa Romana (ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΔΩΔ/ΤΠΚΑΧΜΑΕΜ/289645/187830/7059/1032/9.8.2017). Εντός σύντομου χρονικού διαστήματος λήφθηκαν και τα πρώτα σωστικά μέτρα (υποστήριξη και αντιστήριξη των ετοιμόρροπων τμημάτων) για την εξασφάλιση των μνημείων από μελλοντικές καταρρεύσεις και την αποκατάσταση της εικόνας τους.

Οι προτάσεις αποκατάστασης περιλάμβαναν όλα τα μνημεία που υπέστησαν ζημιές και καλύπτουν ένα μεγάλο ιστορικό φάσμα από τους αρχαίους χρόνους μέχρι και σήμερα. Σημαντικό στοιχείο στην κοστολόγηση αποτέλεσε και το γεγονός της εξασφάλισης των μνημείων με την ενίσχυση του υπεδάφους (εδάφομηχανικές μελέτες - ειδικές κατασκευές) γεγονός που θεωρείται άκρως απαραίτητο, αφού σημαντικός παράγοντας της μεγάλης καταπόνησης που υπέστησαν τα μνημεία εντός πόλεως Κω ήταν το έδαφος το οποίο συνίσταται από αλλουβιακές αποθέσεις και παρουσίασε επικίνδυνα φαινόμενα ρευστοποίησης.

Αναλυτικά οι προτεινόμενες ενέργειες και επεμβάσεις αφορούσαν:

- Την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών
- Τις εργασίες αποκατάστασης με την πρόσληψη του απαραίτητου εργατοτεχνικού προσωπικού, αφού η σπουδαιότητα των χώρων και των μνημείων επιβάλει την υλοποίηση των εργασιών με τη μέθοδο της αυτεπιστασίας.

- Τον απαραίτητο εξοπλισμό
- Διάφορες μικροαναθέσεις

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των αποκαταστάσεων των πληγέντων μνημείων μέσω του Υπουργείου Οικονομίας συντάχθηκε κατάλογος των μνημείων με καταγραφή των προβλημάτων, προτεινόμενες ενέργειες, επεμβάσεις προϋπολογισμού ύψους 49.170.000€ και τεκμηρίωση των δαπανών, αλλά δυστυχώς το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρεί επιλέξιμες δαπάνες όσες αφορούν μόνο στην προστασία των μνημείων από περαιτέρω υποβάθμιση και όχι την αναστήλωσή τους.

Ωστόσο εξασφαλίστηκε το ποσό του 1.200.000 € σε βάθος τριών ετών (2018-2021) μέσω του προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την αποκατάσταση των ζημιών σε συγκεκριμένα μνημεία που βρίσκονται μέσα στον πολεοδομικό ιστό της πόλης (αναστήλωση αρχαίων μνημείων Κω στην Αρχαία Αγορά και στην περιοχή Βωμού του Διονύσου και επιλεγμένων μνημείων στο Δυτικό Αρχαιολογικό χώρο καθώς και αναστήλωση των μεσαιωνικών οχυρώσεων κατά μήκος της οδού Ιπποκράτους και πύλης Φόρου)

Η Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων (ΔΑΒΜΜ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της προέβη στη σύνταξη Τεχνικών Εκθέσεων για την άρση της ετοιμορροπίας για τα παρακάτω μνημεία:

Παλαιοχριστιανικό Βαπτιστήριο: Συντάχθηκε τεχνική έκθεση λήψης άμεσων μέτρων υποστήλωσης των τεταρτοσαφαιρίων η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΒΜΜ/ΤΜΒΜΜ/314411/ 30367/2465/576/4.8.2017 Απόφαση.

Ι. Ν. Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης στην Αγορά: Συντάχθηκε τεχνική έκθεση άμεσων μέτρων υποστήλωσης, καθώς και προστασίας της δυτικής όψης για την αποφυγή εισροής όμβριων η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/ΔΑΒΜΜ/ΤΜΒΜΜ/328492/31882/2541/596/17.8.2017 Απόφαση.

Στη συνέχεια εκτελέστηκε από τη ΔΑΒΜΜ το έργο «ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΣΗΣ ΕΤΟΙΜΟΡΡΟΠΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΩ: α) του ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΒΑΠΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗ, στη θέση ΕΠΤΑ ΒΗΜΑΤΑ και β) του Ι. ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ» με συμβατικό προϋπολογισμό 34.047,00€ (με ΦΠΑ), με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα «Επείγουσες Στερεωτικές και αναστηλωτικές εργασίες (πκ 1960ΣΕ01400001)» ΣΑΕ 514 - 2014ΣΕ51400000, το οποίο ολοκληρώθηκε την 1^η Δεκεμβρίου 2017.

Για τα κατωτέρω μνημεία κατόπιν των αυτοψιών που διενεργήθηκαν σας ενημερώνουμε για τα εξής:

Οχύρωση Μεσαιωνικής Πόλης: Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της μεσαιωνικής Οχύρωσης συντάχθηκε τεχνική έκθεση από υπαλλήλους της ΔΑΒΜΜ, αλλά δεν ολοκληρώθηκε η έγκρισή της επειδή ανέλαβε τελικά η ΕΦΑ Δωδεκανήσου την εκτέλεση των εργασιών αντιστήριξης και υποστήλωσης.

Τέμενος Ντεφερντάρ: Με το σεισμό επλήγη σοβαρά και συγκεκριμένα έγινε κατάρρευση του κορμού του μιναρέ από την στάθμη της στέγης του τεμένους και επάνω καθώς και του προπύλου της ανατολικής κλίμακας. Παρουσιάστηκαν ρηγματώσεις στα τύμπανα των τόξων καθώς και μετακινήσεις των περιθωρωμάτων των παραθύρων. Η κρίση παρουσίασε σοβαρότατα προβλήματα στατικότητας αφού έγινε μετακίνηση της ανωδομής προς τα ανατολικά με αποτέλεσμα να έχουν διαρραγεί τα τύμπανα μεταξύ των τόξων.

Με φροντίδα της αρμόδιας ΕΦΑ έγινε από το Δήμο απομάκρυνση των πεσμένων λίθων από τη στέγη του τζαμιού και από τον περιβάλλοντα χώρο. Στην αυτοψία παρέστη ο Πρόεδρος του Βακουφίου, ο οποίος δεσμεύτηκε να υποβάλλει τεχνική έκθεση που θα προτείνεται είτε η αποσυναρμολόγηση, φύλαξη και επαναχρησιμοποίηση των υλικών, για την κρίση, είτε άμεσα μέτρα υποστήλωσης και αντιστήριξης.

Σε ότι αφορά στο κτίριο του τζαμιού δεσμεύτηκε να υποβάλλει τεχνική έκθεση για τον έλεγχο στατικής επάρκειας του μνημείου από εξειδικευμένους μελετητές. Τέλος για την αποκατάσταση του μνημείου απαιτείται η εκπόνηση πλήρους μελέτης.

Τέμενος Λότζιας (Γαζή Χασάν Πασά): Με το σεισμό δημιουργήθηκαν τα εξής προβλήματα :

Αποδιοργάνωση της βάσης του μιναρέ και καταρρεύσεις στη βόρεια πλευρά στην ίδια περιοχή. Απόκλιση του μιναρέ από την κατακόρυφο. Αποδιοργάνωση της τοιχοποιίας του τεμένους στη βορειοδυτική γωνία του στην περιοχή που εφάπτεται με τον μιναρέ.

Αποδιοργάνωση των θολιτών των ανακουφιστικών τόξων, μετακινήσεις των πλαισίων των παραθύρων και θραύσεις των υπερθύρων σε μεγάλο αριθμό των παραθύρων. Εκτεταμένες ρηγματώσεις στο εσωτερικό. Η κρήνη έχει καταπέσει.

Κατά την αυτοψία δόθηκαν οδηγίες στην αρμόδια ΕΦΑ από την ΔΑΒΜΜ για τον άμεσο αποκλεισμό του χώρου, την απομάκρυνση των πεσμένων λίθων από τον περιβάλλοντα χώρο, την αποσυναρμολόγηση της κρήνη με προσοχή.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων Αρχιτέκτων Μηχανικός εκπρόσωπος του Βακουφίου, κατά τη διάρκεια της αυτοψίας δεσμεύτηκε για την υποβολή Τεχνικής Έκθεσης άρσης επικινδυνότητας του Μιναρέ, δια της μεθόδου είτε της καταβίβασης είτε της κατασκευής ικρίωματος βαρέως τύπου.

Τέλος για την αποκατάσταση συνολικά του μνημείου απαιτείται η επικαιροποίηση της αρχιτεκτονικής μελέτης η οποία έχει εκπονηθεί με φροντίδα του Βακούφ και εγκριθεί από τη ΔΑΒΜΜ. Απαιτείται επιπλέον η σύνταξη στατικής μελέτης, καθώς και η σύνταξη μελέτης αποκατάστασης και για την παρακείμενη κρήνη.

Τα ανωτέρω τεμνή ανήκουν στον Οργανισμό διαχείρισης Βακούφ της Κω το οποίο θα επιληφθεί για τις απαραίτητες ενέργειες.

Κάστρο της Κω (Νερατζιάς): Στο κάστρο εμφανίζονται έντονα προβλήματα όπως καταρρεύσεις σε πύργους, στις επάλξεις των περιμετρικών τειχών και ρηγματώσεις στα τείχη. Επιπλέον παρουσιάστηκαν έντονες ρηγματώσεις – διακλάσεις στον περίδρομο του εξωτερικού περιβάλλου του κάστρου γεγονός που αποδίδεται σε διαφορικές καθιζήσεις λόγω της ανεπάρκειας του εδάφους. Κατάρρευση του στεγάστρου από οπλισμένο σκυρόδεμα εξωτερικά του μικρού μουσείου που είχαν κατασκευάσει οι Ιταλοί, με αποτέλεσμα να έχουν θραυστεί μαρμάρινα μέλη που φυλάσσονταν εκεί.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του Κάστρου της Νερατζιάς απαιτείται συνολική μελέτη που θα περιλαμβάνει, επικαιροποίηση της υπάρχουσας αποτύπωσης κυρίως για την ανάδειξη της Παθολογίας καθώς και γεωτεχνική στατική και αρχιτεκτονική μελέτη.

Τέλος, σχετικά με τα αναφερόμενα σχόλια για την λειτουργία του αρχαιολογικού χώρου του Ασκληπιείου Κω σας ενημερώνουμε ότι από 1.2.2018 έως και 30.6.2018 έχει προσληφθεί ένας αρχαιοφύλακας με 5μηνη σύμβαση (ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΔΩΔ/ΓΔΟΥΦΑ/44421/30144/983/435/31.1.2018 Απόφαση ΑΔΑ: 69ΨΡ4653Π4-Λ6Η) και από 23.4.2018 έως και 22.11.2018 δέκα επιπλέον ημερήσιοι αρχαιοφύλακες με 7μηνη σύμβαση (σύμφωνα με τις ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΔΩΔ/ΤΔΟΥ/178980/126711/4211/ 1758/22.4.2018 (ΑΔΑ: ΨΛ4Μ4653Π4-ΑΔΠ) και ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΦΑΔΩΔ/ΤΔΟΥ/187663/133369/4507/1696/25.4.2018 (ΑΔΑ: ΩΗ2Ξ4653Π4-KBT) Αποφάσεις της Εφορείας). Το Ασκληπιείο λειτουργεί με διευρυμένο πλέον ωράριο 8.00-20.00 καθημερινά, οι χώροι υγιεινής που διαθέτει είναι ανοικτοί με τη φροντίδα του υπάρχοντος προσωπικού το οποίο θα ενισχυθεί με έναν επιπλέον καθαριστή μόλις ολοκληρωθεί ο διαγωνισμός πρόσληψης καθαριστών με δεκαοκτάμηνη σύμβαση που βρίσκεται στο στάδιο έγκρισης από τον ΑΣΕΠ για έκδοση σχετικής προκήρυξης από την Εφορεία.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΛΥΔΙΑ ΚΟΝΙΟΡΔΟΥ

Εσωτερική Διανομή:

1. ΔΑΒΜΜ
2. ΕΦΑ Δωδεκανήσου

Ακριβές Αντίγραφο
Κεντρικό Πρωτόκολλο
Φλωρόπουλος Αθανάσιος